

TÖRTÉNELEMTUDOMÁNYI
FORRÁSKÖZLÉSEK

Balázs Andrea

BURKA JÁNOS KELEMEN FERENCES TARTOMÁNYFŐNÖK LEVELEZÉSE A FELOSZLATÁS IDEJÉN
1950 AUGUSZTUS–SZEPTEMBERÉBEN

BEVEZETŐ

A forrásközlésben Burka János Kelemen OFM (1895–1968), a Szűz Máriáról nevezett Ferences Rendtartomány (mariánus) tartományfőnöke részére 1950 augusztusából és szeptemberéből, a magyarországi szerzetesrendek feloszlásának, illetve korlátozásának időszakából, elsősorban rendtársaitól érkező magánleveleiből, valamint rendi és a püspöki karral történt hivatalos leveleiből kaphatunk képet a feloszlás körüli bizonytalan helyzetről és a rendtartomány működésének nehézségeiről.

Burka János Kelemen először 1945-től 1948-ig, majd a rendi káptalanon történt újraválasztása után 1948-tól 1968-ig, egészen haláláig irányította a mariánus rendtartományt. A Szűz Máriáról nevezett Ferences Rendtartomány is áldozatul esett az Elnöki Tanács 1950/34-es törvényerejű rendeletének, mely a magyarországi szerzetesrendeket 1950. szeptember 7-i hatállyal feloszlatta, illetve működésében korlátozta.¹ A magyarországi ferencesek két rendtartománya eltérő elbírálásban részesült. A mariánus rendtartomány, amely az esztergomi Páduai Szent Antal Ferences Gimnáziumot és Kollégiumot 1931-től működtette, a definitórium² döntése alapján, amelyben Burka Kelemen a folytatás mellett szavazott, de a szavazásnál alul maradt, nem folytatta tanító tevékenységét, ezért működését beszüntették. A Kapisztrán Szent János Ferences Rendtartomány azonban korlátozott létszámmal (70 fő, valamint évente két jelölt) és néhány ingatlannal (három rendház, illetve két gimnázium), de működhetett. Mindez annak köszönhető, hogy Nagy Arisztid mariánus tanár nem nyugodott bele a döntésbe, és Luptovics Kolos kapisztránus tartományfőnököt meggyőzte arról, hogy a két gimnáziumot (Esztergom és Szentendre) a Kapisztrán Szent János Ferences Rendtartomány vegye át annak ellenére, hogy ebben az időben a kapisztránusoknak alig néhány középiskolai tanárunk volt. Luptovics Kolos azzal a feltétellel egyezett bele, hogy a mariánusok a kezdeti időszakban biztosítsanak pedagógusokat saját rendtartományukból.³ Burka Kelemennek 1950

¹ Gergely Jenő: *Az 1950-es egyezmény és a szerzetesrendek felszámolása Magyarországon*, Budapest, Vigilia Kiadó, 1990, 19.

² Definitórium – tartományi tanács.

³ Varga Imre Kapisztrán OFM: *Iskola a rendben, rend az iskolában: A ferencesek esztergomi gimnáziumának 90 éve rendtörténeti szempontból*, Esztergom, Temesvári Pelbárt Ferences Gimnázium és Kollégium, 2024, 63.

után tartományfőnöki tevékenységét korlátozva, 1951-től, azaz papi engedélyének visszavonásától pedig teljes illegáltságban kellett végeznie, és titokban, az államhatalmi szervek megfigyelése mellett kellett összetartania a rendtartományt.

A vizsgált forrásanyag kilenc levelet tartalmaz az 1950. augusztus 24-től szeptember 30-ig terjedő időszakban. Bár maga a feloszlatastról szóló rendelet 1950. szeptember 7-én jelent meg a Magyar Közlönyben, az ezt megelőző tárgyalások, valamint a már 1948-tól az iskolák államosításával kapcsolatos konfliktusok, 1949-ben az állam és egyház szétválasztása, az egyházi személyek kötelező eskütétele, a szerzetesek elhurcolása, zaklatása már a rendtagok jövőbeli sorsának rendezését tette szükségessé, amely az egyházmegyes papságba, vagy a civil életbe való áttérést is jelenthette. A levelekből tehát közelebbi képet kaphatunk a rendtársak feloszlatast követően kaotikussá vált élethelyzetéről, illetve arról, hogy a megváltozott körülmények között hogyan tudott működni a közösség, hogyan voltak képesek kezelni a változásokat, túlélni a viszontagságokat.

Forrásaink a Magyar Ferences Levéltár anyagából származnak (Fond: VII.01. Conventus Budapest, 5. raktári számon Vegyes iratok 1950., illetve Burka Kelemen hagyatéka), melyben közel 240 db iktatott irat található, a hagyatékban pedig két doboznyi vegyes, rendezetlen irat Burka Kelemtől. A levelek a forrásközlésben nem betűhíven kerültek rögzítésre, hanem a ma használatos helyesírási és nyelvhelyességi szabályokat figyelembe véve javítva, tartalmát tekintve pedig a korabeli jellegzetességeket, a levél írójának egyéni szóhasználatát, sajátosságait megtartva.

A kiválasztott levelek nem csak a státuszbeli megoldásokra fókuszálnak, a megváltozott körülmények lelki aspektusaira is rámutatnak. Jól példázzák azt a szerzetesi közösségeket összetartó erőt, amely az üldöztetés ideje alatt segítette őket a túlélésben, hogy a rendszerváltás után újjáalakulva, hagyományaikat újraélesztve képesek legyenek hivatásuk beteljesítésére és feladataik megvalósítására.

1950. SZEPTEMBER 2-ÁN JÁSZBERÉNYBEN KELT LEVÉL

BURKA KELEMEN TARTOMÁNYFŐNÖK RÉSZÉRE

Az első forrásanyag egy kézzel írott magánlevél P. Burka Kelemen részére valószínűleg a jászberényi ferences kolostorból, ahova 1950 nyarán internálták a különböző szerzetesrendek tagjait. A kolostorba érkezett 35 jezsuita, 2 piarista, valamint nagykanizsai, kiskanizsai, segesdi,

pécsi, salgótarjáni, szécsényi és nagyatádi ferencesek, 3 soproni domonkos, 11 kőszegi verbita, 3 annunciata nővér, 4 pélifyőldszentkereszti szalézi, 2 premontrei szerzetes, 4 szalvátor nővér, 2 békéscsabai kapucinus barát, 9 szobi és piliscsabai lazarista.⁴ Az aláírásból és a későbbi levelezésből, valamint az 1949-es Schematismusból sem vehető ki egyértelműen a levél írójának pontos neve, de a szöveg alapján feltehetően laikus testvérrel beszélhetünk. A laikus szerzetesek további elhelyezése abban volt egyszerűbb és könnyebb a papi szerzetes testvérekével szemben, hogy polgári foglalkozást is űzhettek, tehát számukra nem volt szükség az amúgy is szűkös plébániai helyek biztosítására. A levélben szereplő gimnázium valószínűleg az esztergomi ferences gimnázium lehet, melyet 1931-től a mariánus ferences szerzetesek tartottak fenn és szerzetes tanáraik oktattak az intézményben. A szentendrei gimnázium, amely nem volt szerzetesi iskola (rendház sem tartozott hozzá), ferences szerzetesi egyházi iskolává történő alakításáról 1950. augusztus 23-án egyezett csak meg a vallás- és közoktatásügyi minisztérium és a püspöki kar küldöttsége. Ennek ellenére 1950. szeptember 1-én megtörtént a tanévnyitó és az iskola megkezdte működését.

Főtisztelendő Tartományfőnök Atya!

Tisztelettel kérem, ha van rá mód, úgy szíveskedjék a gimnáziumhoz⁵ portásnak beosztani engemet. Ha nem lehet, úgy szíveskedjék megválaszolni, hogy érdemes-e még itt várnom, vagy minél előbb próbáljak elhelyezkedni, mivelhogy nekem nincsen senkim, akitől valami csekélyet is várhatnék.

Tiszteletteljes kézcsókkal:

Jászberény, 1950. szeptember 2. [aláírás]

BARABÁS JÓB LAIKUS TESTVÉR LEVELE BURKA KELEMENNEK H. N., I. N.

A levél, bár nem szerepel rajta sem dátum, sem helység, de Burka Kelemen hagyatékából származik, ezért a szövegből ítélve mindenképpen helyénvaló a forrásközlésben való szerepeltetés. Maga a szerző feltehetően Barabás Jób laikus testvér Nagykanizsáról az 1949-es

⁴ Fr. Varga Kamill OFM: *Szerzetesek Jászberényben*, Jászberény, Jász Helytörténeti Kör Jászapátiak Baráti Egyesülete, 2019, 33–34.

⁵ P. Fekete László András: *A Szentendrei Ferences Gimnázium évkönyve 1950–2000*, Szentendre, Ferences Gimnázium Szentendre, 2000, 17.

Schematismus szerint.⁶ Az a mély és gyermeki hit, amellyel a testvér kéri az atyától a segítséget a rendben való megmaradásra, a szerzetesi és a ferences lelkiesség kordokumentuma.

Főtisztelendő Tartományfőnök Úr! Szeretett Főelőjáró Atyám!

Alattvalói hűséggel és szeretettel köszöntöm, s engedelmet kérem, hogy soraimmal zavarom. A történelem tengelytörést idézett elő azon a szekéren, mely a szeráfi családot boldogan vitte a biztos kikötőbe. Én a szekértartók mellé állok. Engedelmet kérem, hogy odaállhassak. Gyermeki alázattal kérem, hogy engem bármiféleképpen is odaállítani méltóztassék. Jó Főatyám volt az, aki didergő testemet 1932-ben saját köpenyével befödte nekem ajándékozván azt, most kérem szépen mélységes alázattal felszentelt kezeit csókolva, mentse meg lelkemet, mert ha nem, biztos a pusztulása és elvész. Ha a Jóisten ne adja, az utolsó ferences is az országból eltöröltetnék, akkor kérni fogom, hogy valamely országon kívüli kolostor lakója lehessenek. Ha ez nem lehetséges, akkor a kistarcsai internáló táborba vonulok be önként, hogy amennyire erőmből telik, az ottlévő foglyok segítségére legyek. Főtisztelendő Tartományfőnök Atyám. Íme szerényen benyújtom életem programját és bizakodó reménységgel várom, kegyes közbenjáró intézkedését. A Jóisten megáldja érte, mely jót értem művel és én továbbra is hálás alattvalója Szt. Ferenc Atyánkban a legkisebb jótestvérkéje maradok.

Jób testvér

1950. AUGUSZTUS 24-ÉN PESTERZSÉBETEN KELT LEVÉL KÁTAI RAYMUND GÉZÁTÓL⁷

SCHROTTY PÁL RÉSZÉRE

Káta Raymund Géza esztergomi növendék, a Szűz Máriáról nevezett Ferences Rendtartomány tagja, levelében kéri egyházmegyei állományba való vételét. Schrotty Pálnak⁸ címezte a levelet, aki korábban a Kapisztrán Szent János Ferences Rendtartomány tartományfőnöke volt, majd 1950-től az állammal való kapcsolattartásért felelt, képviselve a ferenceseket. 1950-ben tagja

⁶ Barabás Jób 1912-ben született, és a szöveg alapján 20 évesen találkozott a ferencességgel és Burka Kelemennel. 1939-ben lépett be a ferences rendbe, 1941-ben lett egyszerű, majd 1944-ben örökfogadalmas. *Schematismus Provinciae Sanctae Mariae in Hungaria*, Budapest, Ordinis Fratrum Minorum S.P.N. Francisci, 1949, 61.

⁷Káta Raymund Géza esztergomi növendék 1931-ben született, 1947-ben lépett be a ferences rendbe és 1948-ban tette le első fogadalmát a mariánusoknál (*Schematismus Provinciae Sanctae Mariae in Hungaria*, 77.)

⁸ Schrotty Pál OFM (1886–1960) 1940–1948-is a Kapisztrán Szent János Ferences Rendtartomány tartományfőnöke, 1950-től az állammal tárgyaló egyházi delegáció tagja. Magyar Katolikus Lexikon, Budapest, Szent István Társulat, Budapest, 2010, <https://lexikon.katolikus.hu/S/Schrotty.html> (Letöltés: 2025. április 12.)

volt annak a paritásos bizottságnak, amely az állami hatóságokkal történő tárgyalások következtében a ferenceseknek kivívhatta a fennmaradás jogát. A ferenceseket érintő hivatalos ügyekben ezután is ő képviselte a rendet, de a mariánus rendtartományt érintő belső ügyekben a döntés továbbra is a tartományfőnök, illetve a definitórium feladata maradt.

Főtisztelendő Generális Delegátus⁹ Atya O.F.M.

Alulírott Kátai Raymund Géza a Szűz Máriáról nevezett ferences rendtartomány egyszerű fogadalmas tagja, azzal a kéréssel fordulok a főtisztelendő Generális Delegátus Atyához, hogy egyszerű fogadalmam alól a felmentést megadni szíveskedjék. Kérésemnek oka, hogy a további ferences életre nem érzek magamban hivatást és így a világi papokhoz vágyakoztam. Felvételi kéréssel folyamatban a váci megyéspüspök úrhoz, aki kérésemet teljesítette és kegyeskedett kispapjai közé felvenni. Kérésem még egyszeri megisméltésében maradok mély tisztelettel.

Kátai Raymund Géza

Pestszenterzsébet 1950. augusztus 24.

1950. AUGUSZTUS 26-I KELTEZÉSSSEL SCHROTTY PÁL DELEGÁTUS GENERÁLIS LEVELE BURKA KELEMEN MARIÁNUS TARTOMÁNYFŐNÖKNEK KÁTAI RAYMUND GÉZA KÉRELME NEK ÜGYÉBEN

A hivatalos levél P. Schrotty Pál delegátus generálistól származik, aki értesíti Burka Kelemen tartományfőnököt Kátai Raymund Géza egyházmegyes papságba való átkéréséről. Mivel a magyar ferenceseket érintő hivatalos ügyekben csak az állam felé, valamint külföldön képviselte Schrotty Pál a két rendtartományt, a mariánusok belső ügyeiben továbbra is Burka Kelemennek, valamint a mariánus definitóriumnak kellett eljárnia.

⁹ Generalis Delegatus: általános küldött, aki a magyarországi ferenceseket képviselte a Kúria előtt.

Delegatus Generalis Extraordinarius O.F.M.

IM Hungaria, Budapest, II. Margit-körút 23.

Főtisztelendő Provinciális Atya!

Kátai Rajmund Géza klerikus testvér Főtisztelendőséged Provinciájának tagja f. hó 24-én kelt levelében, mit közvetlen hozzám intézett, fogadalmi alól fölmentését kérte. Kérelmének megokolásául írja, hogy a további ferences életre hivatást nem érez, de mint világi pap a váci egyházmegyébe nyert felvételt. Mellékelten megküldöm fogadalmi alóli felmentését szíves tudomásul vétel és intézkedés végett Főtisztelendő Provinciális Atyának. Hathatós imáit kérve sok szeretettel:

Budapest, 1950. aug. 26.

Fr. Schrotty Pál ofm

Delegatus Generalis in Hungaria

1950. SZEPTEMBER 5-ÉN VESZPRÉMBEN KELT LEVÉL P. SCHEIRICH BONAVENTURA¹⁰

VESZPRÉMI VOLT MINISZTER PROVINCIALIS LEVELE BURKA KELEMENNEK

Bonaventura, akit 1903-ban szenteltek pappá, már az idősebb korosztályhoz tartozott 1880-as születésével. Levelében lemond az állami ellátásról, mivel megkapja a megélhetéséhez szükséges juttatást és szeretné folytatni lelkészi tevékenységét, vagy bármilyen formában, de az egyházmegye szolgálatában szeretne maradni előrehaladott kora ellenére. A pannonhalmi szociális otthonba 1952-ben került és ott élt egészen haláláig.

¹⁰ P. Scheirich György Bonaventúra (1880-1964) 1897-ben öltözött be. 1898-ban tett egyszerű fogadalmat, 1902-ben örökfogadalmat, 1903 szentelték pappá, 1903-ban Szombathelyen hitszónok, 1904-ben Nagyszombaton a növendékek magisztere és filozófiai lektor. 1905-ben Pozsonyban a növendékek magisztere és teológiai lektor. 1907-ben Esztergomban házfőnök, 1909- től 1915-ig rendtartományi definitör, majd 1916-ban Budapesten házfőnök. 1918-tól másodszer is rendtartományi definitör. 1921-től a tartományfőnök helyettese, 1924-től harmadszor is definitör, 1927-ban Szombathelyen házfőnök, 1930-ban másodszer is tartományfőnök-helyettes és teológiai lektor. 1933-tól Budapesten tartományfőnök. 1939-ban Szombathelyen teológiai lektor, morális tanár. 1940-ben a Kapisztrán Szent János Rendtartomány vizitátora. 1942-ben Veszprémben házfőnök és hitszónok. 1952-ben került Pannonhalmára. Csány Péter: Pannonhalma mariánus ferencesei, *Magyar Kurír*, 2016. március 11., <https://www.magyarurir.hu/hirek/pannonhalma-marianus-ferencesei> (Letöltés: 2025. 04. 12.)

Pax et Bonum, Veszprém, 1950. szeptember 5.

Főtisztelendő Tartományfőnök Atya!

A Püspök úr jóvoltából már egy éve kongruát¹¹ élvezek és ezt továbbra is megkapom azt egyházmegyei alkalmazás címén, ennek alapján az állami ellátásra nem tartok igényt. Ha sikerül maradok, mind a rendi templom lelkésze, legrosszabb esetben az egyházmegye rendelkezésére leszek. Mindebben remélem, Főtisztelendő Tartományfőnök Atya jóváhagyását és engedélyezését. Hódoló tisztelettel kezét csókolva imát kérek és ígérek.

P. Scheirich

1950. SZEPTEMBER 2-ÁN BADACSONYTOMAJON KELT LEVÉL P. JENŐTŐL

BURKA KELEMEN RÉSZÉRE

A Schematismusban három Jenő szerepel, de a levél írója korát és rendi nevét figyelembe véve valószínűleg Királyfalvi József Jenő lehetett. Az 1949-ben pappá szentelt Lenner Jenő Arkangyalt (1924–1990) és a harmincas évei végén járó Szentgyörgyi Jenő Fr. Hermenegild laikus testvért (1912-ben született) a fentiek figyelembevételével elvethetjük. P. Királyfalvi Jenő ekkor már 61 évesen a nagykanizsai kolostor korábbi lakójaként írhatta a levelet Burka Kelemennek.

Főtisztelendő Kedves Tartományfőnök Atya!

Szeptember 1-én dátumozott kedves lapját 2-án kaptam meg. Nagyon lehangolt a tartalma. Nem szeretnék Gödöllőre menni, zárdában, zárdáink egyikében szeretnék élni. Nem tudok civilként élni, kegyeskedjék odahatni, hogy a zárdába visszakerüljek. Pénzbelileg a segélyt kérem kezeimhez juttatni, unokanővéremnél vagyok Szombathelyen, aki szintén nyugdíjból él, s ígéretet adott, hogy a nekem juttatott segélyből eltart. Írtam a prépost úrnak, válaszát mellékelem. Szeptember 10-ig itt maradok, aztán Szombathelyre utazom vissza unokanővéremhez. Ismételve kérem

¹¹ Kongrua: a lekipásztorkodó papság ellátására szolgál abban az esetben, ha a lekipásztori hivatallal nem jár együtt javadalmazás. 1950. augusztus 30-i megállapodás külön pontja rendelkezett a Magyar Népköztársaság által a katolikus egyháznak folyósított összegről.

Magyar Katolikus Lexikon, <https://lexikon.katolikus.hu/K/kongrua.html> (Letöltés: 2025. április 12.)

kedves főtisztelendő Tartományfőnök Atyám szerető gondoskodását zárdába való visszajutásom végett. Felszentelt kezeit csókolva marad:

P. Jenő

Badacsonytomaj, 244.

Csak levelezőlapot kaptam, amit jelezni tetszett nem kaptam.

1950. SZEPTEMBER 4-ÉN VESZPRÉMBEN KELT LEVÉL HÁRSLIGETHY-VINKOVITS VIKTOR¹² VOLT
PROVINCIALISTÓL BURKA KELEMENNEK

Hársligethy-Vinkovits Viktor guardián és volt miniszter provinciális 1880-ban született, így életkorára való tekintettel valójában nyugdíjba vonulását kéri, hogy helyet biztosítson a fiataloknak a kényszerhelyzetben. Ezután Esztergomba került, ahol 1973. szeptember 4-ig, egészen haláláig élt.

Főtisztelendő P. Miniszter Provinciális!

Tisztelettel jelzem, hogy részemről igénybe óhajtom venni a 60 éven felüliek részére kilátásba helyezett gondozást. Így is helyet akarok biztosítani a fiataloknak. P. Bónis külön jelzi.¹³ Mi megvagyunk mind. Két piarista főigazgató lakik még nálunk. Szerény imáinkat ígérjük.

Veszprém, 1950. szeptember 4. kisia, Fr. Hársligety Viktor

¹² Hársligety-Vinkovits Viktor (1880-1993) a délvidéki Szent László Provinciában lett szerzetes, majd annak megszűnésekor a Mariana Provinciában folytatta növendékként. 1903-ban szentelték pappá, 1904-től Malackán a magiszter társa, majd 198-1919-ig a klerikusok magisztere. 1927-1933-ig, majd 1939-1942-ig provinciális 1945-től gvardián Zalaegerszegen. A felosztatás után Esztergomban élt egészen haláláig. (Varga Kamill 39.)

¹³ P. Bónis Lajos Arkangyal a Szent István erdélyi ferences rendtartomány tagja volt. 1937-től 1945-ig az USA-ban szolgált a kusztódiában, majd hazatért. 1954-ben ítélték életfogytiglani börtönre, 1964. június 9-től haláláig, július 25-ig Pannonhalmán élt. Dudás Róbert: *Magyar katolikus papok Észak-Amerikában*, Budapest, METEM, 2020, 54.

1950. SZEPTEMBER 30-ÁN VALÓSZÍNŰLEG VESZPRÉMBŐL P. GYŐZŐ, AZAZ HÁRSLIGETHY-
VINKOVITS VIKTOR LEVELE BURKA KELEMENHEZ

A levél szintén Fr. Hársligethy-Vinkovits Viktortól származik, ugyanis 1898-ban a rendi reform miatt megszűnő délvidéki Szent László Provinciából érkezett a Mariana Provinciába.

Béke és Áldás! Főtisztelendő Miniszter Provinciális Atyám!

Keresztlevelem nincs. Névmagyarosításkor a fővárosnál maradt. Újat szerezni lassú dolog, mert születéshelyem – Zala megye déli része – jelenleg Jugoszlávia. Ha megkapom, azonnal küldöm. Születtem 1880. dec. 10-én, Hársliget községben, Zala megyében. A templomlelkészség igényli a kolostor egy részét, mint ezt a templom kinevezett igazgatója, P. Mihály Aberhardt főigazgatónkkal küldött levelében részletesen jelezte. Legyen Főatyánk ekörül segítségünkre, hisz jól tetszik ismerni a kolostort. Ha a küldött részletezés nem elég, kérjük azt jelezni. Költözködésemet illetően – bár Esztergom kedves előttem – jó lenne későbbre halasztani, mert a személyzet a helyhez van nőve. Senki sem bánt bennünket. Három öreg piarista is van nálunk. Eberhardt, Gombos, Pintér. Háborgatók azonban voltak, leltározók, a minisztérium, a katonák részéről. A napirendből mitsem engedünk. Az állami kegydíjat tehát egyelőre ide kérjük, hacsak Főatyám másképp nem látja jónak. Esztergomba talán a maximumot küldenék. Sok-sok megemlékezést ígérek.

1950. szeptember 30.

fia, P. Győző

1950. SZEPTEMBER 3-ÁN ÖTVÖSKÖNYIBŐL TÖRZSÖK IGNÁC LEVELE BURKA KELEMENNEK

P. Törzsök Ignác (1884-1967) a nagyatádi kolostor lakója volt 1949-ben. Az ötvöskényi plébániai szolgálatot az 1949-es Schematismus is említi.

Főtisztelendő Atyám!

Mint méltóztatik tudni, önálló államsegélyes lelkész vagyok, mint ilyet hagytak itt a többiek elvitele után. Ameddig lehet, működési helyemben óhajtok maradni. Tehát kegydíjra egyelőre nem számítok. Ha rendi ruhában nem járhatok, nagyon kérem Főatyámat, a püspök úrnál ruhacserémet, illetve felvételemet elintézni.

Ötvöskónyi, 1950. szeptember 3.

Mély tisztelettel,

Törzsök Ignác

BIBLIOGRÁFIA

Irodalomjegyzék

DUDÁS Róbert: *Magyar katolikus papok Észak-Amerikában*, Budapest, METEM, 2020.

P. FEKETE László András: *A Szentendrei Ferences Gimnázium évkönyve 1950-2000*, Szentendre, Ferences Gimnázium Szentendre, 2000.

GERGELY Jenő: *Az 1950-es egyezmény és a szerzetesrendek felszámolása Magyarországon*, Budapest, Vigilia Kiadó, 1990.

VARGA Imre Kapisztrán OFM: *Iskola a rendben, rend az iskolában. A ferencesek esztergomi gimnáziumának 90 éve rendtörténeti szempontból*, Esztergom, Temesvári Pelbárt Ferences Gimnázium és Kollégium, 2024.

VARGA Kamill OFM, Fr.: *Szerzetesek Jászberényben*, Jászberény, Jász Helytörténeti Kör Jászapátiak Baráti Egyesülete, 2019.

Schematismus Provinciae Sanctae Mariae in Hungaria, Budapest, Ordinis Fratrum Minorum S.P.N. Francisci, 1949.

Online források

CSÁNY Péter: Pannonhalma mariánus ferencesei, *Magyar Kurír*, 2016. március 11.
<https://www.magyarKurir.hu/hirek/pannonhalma-marianus-ferencesei>

Magyar Katolikus Lexikon, Budapest, Szent István Társulat, 2010.

<https://lexikon.katolikus.hu/>